

ŠEST KORAKOV K TRAJNOSTNIM IN ZDRAVIM PREHRANSKIM SISTEMOM

Vse več je dokazov, da na izbiro živil vpliva »prehransko okolje«, v katerem se potrošniki gibljejo. **Večina se ne zaveda, v kolikšni meri na njihove prehranjevalne navade vplivajo še drugi dejavniki**, kot so oglasi, ki jih vidijo na reklamnih panojih, ponudba živil v trgovinah ter promocijske ponudbe in popusti, ki jih ponujajo trgovci.

Današnje prehransko okolje potrošnike v veliki meri usmerja k načinu prehranjevanja, ki ni v skladu s priporočili zdrave in uravnotežene prehrane. Kljub temu lahko **prehod na zdravo prehrano z več živili rastlinskega izvora in z »manj, a bolj kakovostnimi« živili živalskega izvora koristi zdravju ljudi. Hkrati prinaša vrsto dodatnih koristi za podnebje in okolje ter tudi za dobro počutje rejnih živali in varnost živil.**

»Izraz »prehransko okolje« se nanaša na fizični, ekonomski, politični in družbeno-kulturni kontekst, v katerem potrošniki uporabljajo prehranski sistem pri sprejemanju odločitev o nakupu, pripravi in uživanju živil.«

United Nations HLPE, 2017.

KAJ MORAMO STORITI?

Evropska komisija je objavila predlog zakonodajnega okvira za trajnostne prehranske sisteme. Ta prelomni zakon mora **zastaviti temelje za preoblikovanje prehranskega okolja** s političnimi ukrepi in intervencijami, tako na ravni EU kot na nacionalni ravni, ki bodo obravnavali **razpoložljivost, cenovno dostopnost in zaželenost zdrave in trajnostne prehrane**. Natančneje:

1

IZBIRA ZDRAVE IN TRAJNOSTNE PREHRANE MORA BITI CENOVNO NAJUGODNEJŠA

Cene živil morajo posredovati ustrezen signal potrošnikom in podpirati prehod na prehrano, bogatejšo s sadjem, zelenjavo in stročnicami, ter z »manj, a bolj kakovostnimi« živili živalskega izvora. Maloprodajni trgovci bi morali s svojimi cenovnimi in promocijskimi strategijami povečati cenovno dostopnost zdrave in trajnostne prehrane. Tudi vlade bi morale ukrepati (z davčnimi ukrepi in subvencijami), da bi zdrava in trajnostna prehrana postala bolj dostopna.

2

IZBIRA ZDRAVE IN TRAJNOSTNE PREHRANE MORA BITI ŠIROKO DOSTOPNA IN PRIVLAČNA

Maloprodajni trgovci bi morali izboljšati dostopnost in privlačnost zdrave in trajnostne prehrane, a hkrati omejiti promocijo nezdravih izdelkov. Vlade bi morale določiti cilje za povečanje deleža prodaje zdrave in trajnostne prehrane v maloprodaji na nacionalni ravni.

3

IZBIRA ZDRAVE IN TRAJNOSTNE PREHRANE MORA BITI ČIM BOLJ PREPOZNAVNA

EU bi morala urediti (prepovedati) trženje nezdrave hrane mlajšim od 18 let. Pri pripravi zakonodaje s področja trženja kmetijskih proizvodov pa bi morala EU zagotoviti, da je ta usklajena s smernicami zdravega prehranjevanja in da vključuje samo izdelke, ki bi jih morali Evropejci zaužiti več.

4

IZBIRA ZDRAVE IN TRAJNOSTNE PREHRANE MORA BITI PREPROSTA, TUDI KO JESTE ZUNAJ

Gostinski ponudniki in platforme za dostavo hrane bi morali zagotoviti informacije o energijski vrednosti hrane na jedilnikih in prilagoditi svojo ponudbo v skladu s priporočili zdravega in trajnostnega prehranjevanja.

5

IZBIRA ZDRAVE IN TRAJNOSTNE PREHRANE MORA BITI PRIVZETA IZBIRA ZA JAVNA NAROČILA

Uvesti bi morali obvezne zahteve za javno naročanje trajnostne prehrane, ki bi upoštevale okoljske, socialno-zdravstvene (vključno z dobrim počutjem živali) in gospodarske dejavnike. Od držav članic bi morali zahtevati, da z vključitvijo trajnostnih ukrepov posodobijo svoje prehranske smernice, da lahko služijo kot referenca za zagotavljanje trajnostnih in zdravih obrokov v javnih okoljih.

6

HRANA MORA POSTATI BOLJ ZDRAVA IN TRAJNOSTNO USMERJENA

Kot je bilo napovedano v strategiji »Od vil do vilic«, bi morala EU spodbujati preoblikovanje predelane hrane, vključno z določitvijo mejnih vrednosti za nekatera hranila (nasičene maščobe, dodani sladkorji in sol). Za povečanje razpoložljivosti »bolj kakovostnih« živil živalskega izvora bi bilo treba okrepiti standarde EU za dobro počutje rejnih živali. Ti pa bi morali veljati tudi za uvožene proizvode.

Evropska skupina za živali (Eurogroup for Animals), Evropska potrošniška organizacija (BEUC) in Evropska zveza za javno zdravje (EPHA) so združile moči pri projektu, imenovanem »Put Change on the Menu«, da bi razpravo o prehranskem okolju postavile v ospredje in oblikovale prehransko okolje, ki spodbuja zdravo, trajnostno prehrano z »manj, a bolj kakovostnimi« živalskimi izdelki. Partnerji projekta so zbrali dokaze in primere živilskih okolij ter junija 2023 objavili poročilo, ki ponazarja številne dejavnike in njihov vpliv na izbiro hrane pri potrošnikih.

Celotno poročilo si oglejte [tukaj](#).

SEPTEMBER 2023